

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

30. juni 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 93/13/EØF – forbrugerkreditaftaler – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – artikel 6, stk. 1 – undersøgelse ex officio – afslag på udstedelse af et betalingspålæg i tilfælde af et krav støttet på et urimeligt kontraktvilkår – konsekvenser, når et kontraktvilkår er urimeligt – ret til tilbagebetaling – ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet – modregning ex officio«

I sag C-170/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sofijski Rajonen sad (kredsdomstolen i Sofia, Bulgarien) ved afgørelse af 15. marts 2021, indgået til Domstolen den 15. marts 2021, i sagen

Profi Credit Bulgaria EOOD

mod

T.I.T.,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, S. Rodin, og dommerne L.S. Rossi og O. Spineanu-Matei (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Profi Credit Bulgaria EOOD ved I. Peneva,
- Europa-Kommissionen ved E. Georgieva og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

* Processprog: bulgarsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem en bulgarsk finansiel institution, Profi Credit Bulgaria EOOD (herefter »PCB«), og en forbruger, T.I.T., vedrørende en anmodning om udstedelse af et betalingspålæg vedrørende et pengekrav i henhold til en forbrugerkreditaftale indgået mellem parterne i hovedsagen.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 fastsætter:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

Bulgarsk ret

GPK

- 4 Artikel 410 i Grazhdanski protsesualen kodeks (den civile retsplejelov, herefter »GPK«) bestemmer:

»(1) Rekvirenten kan anmode om udstedelse af et betalingspåbud:

1. vedrørende pengekrav eller krav på fungible goder, når Rajonen sad (kredsdomstol) har kompetence i sagen

[...]

(3) Når kravet følger af en forbrugeraftale, skal aftalen, såfremt denne er affattet skriftligt, vedlægges anmodningen med alle bilag og ændringer samt eventuelle relevante generelle forretningsbetingelser.«

5 GPK's artikel 411 fastsætter:

»(1) Anmodningen skal indgives ved den Rajonen sad [(kredsdomstol)], i hvis retskreds skyldneren har permanent adresse eller hjemsted; retten efterprøver ex officio inden for en frist på tre dage sin stedlige kompetence. [...]

(2) Retten prøver anmodningen i et forberedende retsmøde og udsteder inden for fristen i henhold til stk. 1 et betalingspåbud, bortset fra i følgende tilfælde:

1. Når anmodningen ikke opfylder betingelserne [i denne lovs] artikel 410, og ansøgeren ikke afhjælper fejlene senest tre dage efter meddelelsen herom.
2. Når anmodningen er i strid med loven eller redelig handlemåde.
3. Når kravet følger af et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugeraftale, eller der er begrundet mistanke herom.

[...]

(3) Såfremt retten efterkommer anmodningen, udsteder den betalingspåbud ved en kendelse, hvoraf en kopi forkyndes for skyldneren.«

6 I henhold til GPK's artikel 413, stk. 2, kan den kendelse, hvorved anmodningen om udstedelsen af et betalingspåbud helt eller delvis afslås, anfægtes af rekvirenten ved en appel; det er ikke nødvendigt at vedlægge en kopi med henblik på forkyndelse.

7 GPK's artikel 414, stk. 1 og 2, er sålydende:

»(1) Skyldner kan gøre skriftlig indsigelse mod betalingspåbuddet eller dele af det. Det er uforholdende at begrunde indsigelsen undtagen i de i denne lovs artikel 414a nævnte tilfælde.

(2) Indsigelse skal fremsættes inden for en frist på en måned efter forkyndelsen af betalingspåbuddet, idet denne frist ikke kan forlænges.«

8 GPK's artikel 422 bestemmer:

»(1) Søgsmålet med påstand om anerkendelse af kravet anses for at være anlagt på det tidspunkt, hvor anmodningen om udstedelse af et betalingspåbud blev indgivet, såfremt fristen i henhold til denne lovs artikel 415, stk. 4, er blevet overholdt.

(2) Sagsanlægget i henhold til stk. 1 medfører ikke, at den foreløbige fuldbyrdelse udsættes, undtagen i de tilfælde, der er omhandlet i denne lovs artikel 420.

(3) Såfremt søgsmålet forkastes ved en retskraftig dom, standses fuldbyrdelsen [...].

(4) Der udstedes ikke noget kontrafuldbyrdsgrundlag, hvis søgsmålet forkastes, fordi kravet ikke kan gennemføres.«

ZZD

- 9 Artikel 76 i zakon za zadalzeniata i dogovorite (lov om forpligtelser og kontrakter) (DV nr. 275 af 22.11.1950) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »ZZD«), bestemmer:

»(1) Den, der skylder den samme person flere ensartede ydelser, kan, i det omfang fuldbyrdelsen ikke er tilstrækkelig til, at samtlige krav indfries, beslutte, hvilke af disse vedkommende indfrier. Hvis vedkommende ikke træffer nogen beslutning, indfries det største af kravene. Såfremt der foreligger flere lige store krav, indfries det ældste, og såfremt alle er opstået på samme tid, indfries hvert krav proportionalt.

(2) Hvis fuldbyrdelsen ikke er tilstrækkelig til, at renterne, omkostningerne og hovedkravet indfries, indfries først omkostningerne, herefter renterne og til sidst hovedkravet.«

ZPK

- 10 Artikel 9, stk. 1, i zakon za potrebitelskia kredit (lov om forbrugerkredit) af 18.2.2010 (DV nr. 18 af 5.3.2010, s. 2) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »ZPK«), bestemmer:

»Forbrugerkreditaftalen er en aftale, hvorved en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger kredit i form af lån, betalingshenstand eller anden tilsvarende form for finansiel facilitet med undtagelse af aftaler om levering af tjenesteydelser eller levering af varer af samme art i en løbende periode, hvorefter forbrugeren betaler omkostningerne ved disse tjenesteydelser eller varer, så længe de er leveret, ved ratebetalinger over hele denne periode.«

- 11 ZPK's artikel 10a bestemmer:

»(1) Kreditgiveren kan af forbrugeren opkræve gebyrer og provision for tillægsydelser i forbindelse med forbrugerkreditaftalen.

(2) Kreditgiveren må ikke opkræve gebyrer eller provision for aktiviteter i forbindelse med tilrådighedsstilling og forvaltning af kreditten.

(3) Kreditgiveren må kun kræve gebyrer eller provision én gang for den samme operation.

(4) Forbrugeraftalen skal klart og præcist fastsætte arten og størrelsen på gebyrer og provisioner samt den operation, for hvilken disse opkræves.«

- 12 ZPK's artikel 19 fastsætter:

»[...]

(4) Den effektive årlige rente må ikke udgøre mere end fem gange den lovbestemte morarentesats i [bulgarske] leva (BGN) eller fremmed valuta, som er fastsat ved dekret udstedt af Republikken Bulgariens ministerråd.

(5) Kontraktvilkår, der er i strid med bestemmelserne i stk. 4, er ugyldige.

(6) Ved betalinger i henhold til aftaler, der indeholder kontraktvilkår, som er blevet erklæret ugyldige i henhold til stk. 5, fradrages betalte beløb, som overskrider den i stk. 4 fastsatte grænse, de efterfølgende afdrag på kreditten.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 13 PCB indgav en anmodning til den forelæggende ret om udstedelse af et betalingspåbud i henhold til GPK's artikel 410 over for T.I.T., der er bulgarsk statsborger (herefter »den berørte forbruger«), i henhold til en forbrugerkreditaftale indgået mellem parterne den 29. december 2017, med henblik på sidstnævntes betaling af et pengekrav, der bestod af et hovedkrav, aftalemæssige renter, et vederlag for købet af en pakke af tillægsydelser og morarenter. Ifølge de af den forelæggende ret anførte oplysninger foregår en sådan procedure for udstedelse af et betalingspåbud ex parte, indtil det er udstedt.
- 14 Den berørte forbruger havde i følge PCB i henhold til denne forbrugerkreditaftale betalt 11 månedlige afdrag, inden den pågældende havde misligholdt aftalen og blev underrettet om, at indfrielse af den omhandlede forbrugerkredit som følge af anticiperet misligholdelse kunne ske ved tvangsfuldbyrdelse.
- 15 Efter at have konstateret, at et vilkår i den nævnte forbrugerkreditaftale om betaling af et vederlag for en pakke af tillægsydelser var urimeligt, fandt den forelæggende ret, at anmodningen om udstedelse af et betalingspålæg angående den del, der vedrørte betalingen af dette vederlag, skulle forkastes på grundlag af GPK's artikel 411, stk. 2, nr. 3. Denne ret fandt desuden, at det beløb, som den berørte forbruger allerede havde betalt, i overensstemmelse med ZZD's artikel 76, stk. 2, skulle anvendes til betaling af kontraktrenter og af hovedkravet, således at 17 rater af disse renter samt 16 hele rater og en del af 17. rate af hovedkravet var blevet betalt.
- 16 Ved kendelse af den 9. november 2020 udstedte den forelæggende ret følgelig et betalingspålæg over for den berørte forbruger i henhold til den samme forbrugerkreditaftale, hvorefter forbrugeren skulle tilbagebetale PCB et beløb, der var genberegnet af den forelæggende ret, idet de allerede betalte beløb ex officio blev modregnet i det af PCB påberåbte tilgodehavende.
- 17 PCB iværksatte appel ved Sofijski gradski sad (byretten i Sofia, Bulgarien) til prøvelse af afgørelsen. For det første fastslog denne ret ved kendelse af 16. februar 2021, at retten i første instans i overensstemmelse med GPK's artikel 411, stk. 2, nr. 3, skulle afslå at udstede et betalingspålæg, når anmodningen om udstedelse af dette pålæg var baseret på et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugeraftale, hvilket forhold den kunne behandle ex officio, og uden at det var nødvendigt, at skyldneren gjorde indsigelse. Med hensyn til sagens realitet bekræftede førstnævnte ret, at der fandtes et urimeligt kontraktvilkår i den pågældende forbrugerkreditaftale.
- 18 For det andet fandt Sofijski gradski sad (byretten i Sofia), at den iværksatte appel i øvrigt var begrundet. Retten fandt bl.a., at retten i første instans havde overskredet sine beføjelser med hensyn til udstedelsen af et betalingspålæg ved at henvføre forbrugers betalinger til betaling af renter og hovedkrav i henhold til ZZD's artikel 76, stk. 2. Betalingspålegsp proceduren i henhold til GPK's artikel 410 har i overensstemmelse med retspraksis fra Varhoven kasationsen sad (øverste kassationsdomstol, Bulgarien) ikke anerkendelsen af det omhandlede krav til formål, men alene prøvelse af, om kravet er blevet anfægtet. Kontrollen af, om det hævdede pengekrav

består, skal derimod foretages ved et anerkendelsessøgsmål, der indledes på den berørte kreditors anmodning, i overensstemmelse med GPK's artikel 422 i tilfælde af, at den pågældende skyldner udøver sin ret til at gøre indsigelse mod pålægget i henhold til GPK's artikel 414.

- 19 Appelleren ophævede derfor delvist den forelæggende rets kendelse af 9. november 2020, idet den kun stadfæstede forkastelsen af anmodningen, for så vidt som den vedrørte betaling af et vederlag for købet af den omhandlede pakke af tillægsydelser, for så vidt som den var støttet på et vilkår, der blev anset for at være urimeligt. Appelleren traf herefter afgørelse om, at der i henhold til GPK's artikel 410 skulle udstedes et betalingspålæg til fordel for PCB for alle de øvrige pengekrav, og hjemviste sagen til den forelæggende ret i dennes egenskab af ret i første instans med henblik på udstedelse af et betalingspålæg.
- 20 Idet den forelæggende ret er i tvivl om den fremgangsmåde, der skal følges, har den bemærket, at hvis det i et tilfælde som det foreliggende, hvor det er godtgjort, at den berørte forbruger har foretaget betalinger i henhold til et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale, medgives, at retten for at udelukke anvendelsen af dette vilkår ex officio skal foretage modregning ved analog anvendelse af en bestemmelse i ZPK, nærmere bestemt ZPK's artikel 19, stk. 6, sammenholdt med ZZD's artikel 76, stk. 2, skal den pågældende forbruger ikke gøre indsigelse i henhold til GPK's artikel 414 eller anlægge sag for at gøre sin ret til modregning gældende.
- 21 Det skal derfor afgøres, om den nationale ret i tilfælde af, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 giver den nationale ret mulighed for delvist at afslå udstedelsen af et betalingspålæg, ex officio i medfør af denne bestemmelse skal drage alle konsekvenser af den omstændighed, at det omhandlede vilkår er urimeligt, og foretage modregning ex officio, eller om den nationale ret derimod skal følge retspraksis fra en højere retsinstans, der, uanset at der er konstateret et urimeligt vilkår i den pågældende forbrugerkreditaftale, udsteder et betalingspålæg og alene forkaster anmodningen om dette pålæg, for så vidt som den vedrører de beløb, der kræves på grundlag af det urimelige kontraktvilkår, uden mulighed for modregning. Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at den rejser dette spørgsmål i forbindelse med tilvejebringelsen af effektive midler til beskyttelse af forbrugerne, idet det i henhold til bulgarsk ret kun er tilladt, at retten kan foretage modregning i krav, når modregningen udøves som en subjektiv rettighed. Denne kan derimod kun undtagelsesvis foretages ex officio i henhold til ZPK's artikel 19, stk. 6.
- 22 På denne baggrund har Sofijski rajonen sad (kredsdomstolen i Sofia) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
  - »1) Skal artikel 6, stk. 1, i direktiv [93/13] fortolkes således, at retten i sager om udstedelse af et betalingspå[læg], hvori skyldneren ikke deltager, er forpligtet til ex officio at undersøge, om et kontraktvilkår er urimeligt, og til at undlade at anvende dette, såfremt der er mistanke om, at det er urimeligt?
  - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Er den nationale ret forpligtet til helt at afvise at afsige en kendelse, hvorved der udstedes et betalingspå[læg], hvis en del af kravet er baseret på et urimeligt kontraktvilkår, som har betydning for omfanget af det krav, der gøres gældende?
  - 3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende og det andet spørgsmål besvares benægtende: Er den nationale ret forpligtet til at afvise at afsige en kendelse, hvorved der udstedes et betalingspå[læg], for så vidt angår den del af kravet, der er baseret på det urimelige kontraktvilkår?

- 4) Såfremt det tredje spørgsmål besvares bekræftende: Er retten forpligtet til – og i så fald under hvilke betingelser – ex officio at tage hensyn til et kontraktvilkårs urimelighed, hvis der foreligger oplysninger om en betaling i henhold til dette vilkår, herunder at modregne denne betaling i andre udestående skyldige beløb i henhold til aftalen?
- 5) Såfremt det fjerde spørgsmål besvares bekræftende: Er den nationale ret bundet af en højere instans påbud, som i henhold til national ret er bindende for den instans, hvis afgørelse prøves, hvis disse påbud ikke tager hensyn til konsekvenserne af et kontraktvilkårs urimelighed?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

- 23 PCB har for det første rejst tvivl om, hvorvidt det første spørgsmål kan antages til realitetsbehandling med den begrundelse, at Domstolen i dom af 13. september 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711), fastslog, at en effektiv beskyttelse af de rettigheder, som direktiv 93/13 tillægger forbrugerne, alene kan sikres på betingelse af, at den nationale processuelle ordning inden for rammerne af betalingspålægsproceduren muliggør en ex officio-kontrol af den potentielt urimelige karakter af de vilkår, der er indeholdt i den pågældende kontrakt.
- 24 I denne henseende bemærkes dels, at det, selv om det pågældende retsspørgsmål er afgjort i Domstolens tidligere praksis, står det de nationale retter frit for at forelægge en sag for Domstolen, hvis de finder det påkrævet, uden at den omstændighed, at de bestemmelser, som ønskes fortolket, allerede er fortolket af Domstolen, bevirker, at sidstnævnte ikke på ny kan træffe afgørelse om disse spørgsmål (dom af 6.11.2018, Bauer og Willmeroth, C-569/16 og C-570/16, EU:C:2018:871, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).
- 25 Dels følger det af fast retspraksis, at det inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, udelukkende tilkommer den nationale ret, for hvilken tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, både om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, og relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 6.11.2018, Bauer og Willmeroth, C-569/16 og C-570/16, EU:C:2018:871, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Hvad for det andet angår PCB's anbringende om, at den forelæggende ret ikke har fastslået, at bulgarsk ret er uforenelig med artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, som der anmodes en fortolkning af, skal det bemærkes, at det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret er i tvivl om fortolkningen af denne bestemmelse med hensyn til at fastslå, om den i medfør af princippet om EU-rettens forrang skal undlade at anvende en national lovgivning, der er blevet fortolket i en højere retsinstans, der i henhold til national ret er bindende for den instans, hvis afgørelse prøves.
- 27 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fastslås, at anmodningen om præjudiciel afgørelse, herunder det første spørgsmål, kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Det første til det tredje spørgsmål

- 28 Med det første til det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den nationale ret i en sag om anmodning om udstedelse af et betalingspålæg, hvori forbrugeren, der er skyldner, ikke deltager, før betalingspålægget er udstedt, er forpligtet til ex officio at undlade at anvende et urimeligt kontraktvilkår i den forbrugerkreditaftale, der er indgået mellem forbrugeren og den pågældende erhvervsdrivende, hvorpå en del af det påberåbte krav er støttet, og om den forelæggende ret i så fald har mulighed for at forkaste denne anmodning delvist.
- 29 Af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 fremgår det, at medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.
- 30 Denne præceptive bestemmelse har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem kontraktparternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne (dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 For det første påhviler det i dette øjemed de nationale retter på de betingelser, der er fastsat i deres lovgivninger, at udelukke anvendelsen af urimelige kontraktvilkår under anvendelsesområdet for direktiv 93/13 ex officio, således at de ikke binder forbrugeren, medmindre forbrugeren gør indsigelse herimod (jf. i denne retning dom af 26.3.2019, Abanca Corporación Bancaria og Bankia, C-70/17 og C-179/17, EU:C:2019:250, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den nationale ret herved skal afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, hvilket forudsætter, at den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver (jf. i denne retning dom af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis). Det følger heraf, at den nationale ret er forpligtet til ex officio, såfremt den berørte forbruger ikke gør indsigelse, at træffe bevisforanstaltninger, såfremt de retlige og faktiske oplysninger, der allerede fremgår af sagens akter, rejser alvorlig tvivl om den urimelige karakter af visse vilkår (jf. i denne retning kendelse af 26.11.2020, DSK Bank og FrontEx International, C-807/19, EU:C:2020:967, præmis 52 og 54, og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Disse begrundelser gælder ligeledes for så vidt angår en betalingspålegprocedure (jf. i denne retning dom af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Dernæst følger det af Domstolens faste praksis, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 ikke kræver, at den nationale ret foruden det vilkår, som er blevet erklæret urimeligt, undlader at anvende dem, som ikke er blevet kvalificeret som sådanne (dom af 29.4.2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).
- 35 Således har denne bestemmelse og særligt det andet sætningsled til formål ikke at annullere samtlige aftaler, der indeholder urimelige vilkår, men at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel

balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne, i hvilken forbindelse det skal præciseres, at den omhandlede aftale i princippet skal bestå, uden at der foretages andre ændringer end dem, der følger af ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår. Denne kontrakt skal principielt opretholdes uden nogen anden ændring end den, der følger af ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår. Dermed kan den omhandlede kontrakt opretholdes, for så vidt som en sådan opretholdelse af kontrakten retligt set er mulig i overensstemmelse med reglerne i national ret, uden at der foretages andre ændringer end dem, der følger af ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår (jf. i denne retning dom af 7.8.2018, Banco Santander og Escobedo Cortés, C-96/16 og C-94/17, EU:C:2018:643, præmis 75, og af 29.4.2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, præmis 83 og den deri nævnte retspraksis).

- 36 I denne sammenhæng har Domstolen desuden fastslået, at denne bestemmelse er til hinder for en national bestemmelse, som gør det muligt for den nationale ret at tilpasse den nævnte kontrakt ved at ændre et urimeligt vilkårs indhold (jf. i denne retning dom af 26.3.2019, Abanca Corporación Bancaria og Bankia, C-70/17 og C-179/17, EU:C:2019:250, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).
- 37 Det følger af det ovenstående, at den nationale ret, der skal tage stilling til en anmodning om et betalingspålæg baseret på en forbrugerkreditaftale, der indeholder et urimeligt vilkår, kan tage denne anmodning til følge og samtidig undlade at anvende dette vilkår, forudsat at aftalen kan opretholdes uden nogen anden ændring, revision eller tilføjelse, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve. I den forbindelse skal det være muligt for den forelæggende ret udelukkende at forkaste nævnte anmodning for så vidt angår den del af kravene, der følger af det nævnte kontraktvilkår, hvis disse kan adskilles fra resten af anmodningen.
- 38 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første til det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den nationale ret, der skal tage stilling til en anmodning om udstedelse af et betalingspålæg, og hvor forbrugeren, der er skyldner, ikke deltager i sagen før udstedelsen af dette betalingspålæg, er forpligtet til ex officio at undlade at anvende et urimeligt vilkår i den forbrugerkreditaftale, der er indgået mellem forbrugeren og den pågældende erhvervsdrivende, hvorpå en del af det påberåbte krav er støttet. I dette tilfælde har denne ret mulighed for delvist at forkaste denne anmodning på betingelse af, at denne kontrakt kan opretholdes uden nogen anden ændring, revision eller tilføjelse, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.

Det fjerde spørgsmål

- 39 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den forpligter den nationale ret, der behandler en anmodning om et betalingspålæg, til ex officio at drage konsekvenserne af den omstændighed, at et kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale er urimeligt, når dette har givet anledning til en betaling, således at den er forpligtet til ex officio at foretage modregning mellem denne betaling og det restbeløb, der skyldes i henhold til denne aftale.
- 40 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at hvis denne forpligtelse påhviler den nationale ret i henhold til direktivets artikel 6, bør den berørte forbruger ikke længere skulle anlægge en særskilt sag for at gøre sin ret til modregning gældende.

- 41 I følge fast retspraksis skal den nationale ret i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 drage alle de konsekvenser, der i følge national ret følger af konstateringen af, at det pågældende vilkår er urimeligt, for at sikre, at forbrugeren ikke er bundet af klausulen (dom af 30.5.2013, *Asbeek Brusse og de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis). En sådan forpligtelse indebærer, således som det er anført i nærværende doms præmis 31, at det påhviler retten at udelukke anvendelsen af det vilkår, der anses for urimeligt, således at dette vilkår ikke binder forbrugeren.
- 42 Eftersom et sådant vilkår i princippet skal anses for aldrig at have eksisteret, således at det ikke kan have virkning over for forbrugeren, medfører den nationale rets forpligtelse til at tilsidesætte et urimeligt kontraktvilkår, der pålægger betaling af beløb, der viser sig at være uretmæssig, i princippet en dertil svarende pligt til tilbagebetaling af de samme beløb (jf. i denne retning dom af 21.12.2016, *Gutiérrez Naranjo m.fl.*, C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 61 og 62).
- 43 Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at det tilkommer medlemsstaterne via deres nationale lovgivning at definere de nærmere bestemmelser for konstateringen af, at et kontraktvilkår er urimeligt, og for, hvordan de konkrete retsvirkninger heraf skal være. Denne konstatering skal imidlertid gøre det muligt at genoprette den retlige og faktiske situation, som den berørte forbruger ville have befundet sig i, hvis dette urimelige vilkår ikke havde foreligget, bl.a. ved at give ret til tilbagebetaling af den fordel, som den pågældende erhvervsdrivende uretmæssigt havde opnået på grundlag af det urimelige vilkår. Affattelsen i national ret af den beskyttelse, som direktiv 93/13 garanterer forbrugerne, må imidlertid ikke ændre indholdet af denne beskyttelse (jf. i denne retning dom af 21.12.2016, *Gutiérrez Naranjo m.fl.*, C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 65 og 66).
- 44 Medlemsstaterne er således i medfør af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 forpligtet til i deres nationale lovgivning at fastsætte processuelle regler, der gør det muligt at sikre overholdelsen af den nævnte ret til tilbagebetaling, men der er ikke nogen forpligtelse til at håndhæve denne ret ved hjælp af, at den nationale ret ex officio foretager modregning, også selv om retten er forpligtet til at tilsidesætte det urimelige vilkår.
- 45 Det følger heraf, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter den ret, der skal tage stilling til en anmodning om udstedelse af et betalingspålæg, er forpligtet til at forkaste anmodningen, for så vidt som den er baseret på et urimeligt kontraktvilkår, men ikke er berettiget til ex officio at foretage en modregning af de betalinger, der er foretaget på grundlag af dette kontraktvilkår, i det skyldige restbeløb, og som har til følge, at skyldneren, der ikke deltager i betalingspålegsproceduren, er forpligtet til at indlede en særskilt procedure med henblik på at udøve sin ret til fuld tilbagebetaling, principielt ikke er i strid med artikel 6 i direktiv 93/13.
- 46 Domstolen har imidlertid understreget, at disse gennemførelsesbestemmelser, der følger af EU-retten, og som medlemsstaterne indfører i medfør af princippet om procesautonomi, skal opfylde de to krav om, at de ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og at de ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning dom af 18.2.2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

- 47 Hvad for det første angår ækvivalensprincippet bemærkes, at ZPK's artikel 19, stk. 6, i henhold til den nationale ret som beskrevet i anmodningen om præjudiciel afgørelse, fastsætter automatisk modregning, når et vilkår er ugyldigt i henhold til ZPK's artikel 19, stk. 5, for så vidt angår betalinger foretaget i henhold til en klausul, der overstiger loftet for den årlige sats for kreditomkostninger som defineret i artikel 19, stk. 4, heri. I forbindelse med en sag om udstedelse af et betalingspålæg, der delvist er baseret på et urimeligt kontraktvilkår, vil analog anvendelse af nævnte artikel 19, stk. 6, sammenholdt med ZZD's artikel 76, efter den forelæggende rets opfattelse ligeledes gøre det muligt ex officio at foretage modregning på grundlag af dette vilkår, således at den berørte forbruger ikke længere vil skulle indlede en særskilt procedure for at få de uretmæssigt betalte beløb tilbagebetalt. For så vidt som den forelæggende ret ved besvarelsen af en anmodning om oplysninger fra Domstolen i denne henseende har anført dels, at der foreligger en selvmodsigende retspraksis for så vidt angår de betingelser, hvorunder den nationale ret under en betalingspålagsprocedure er forpligtet til at foretage modregning ex officio, når det konstateres, at et urimeligt kontraktvilkår som omhandlet i ZPK's artikel 19, stk. 6, er blevet anvendt, dels, at der foreligger en anden retspraksis for så vidt angår lovligheden af at anvende denne bestemmelse analogt med henblik på at foretage modregning ex officio, når dette ikke kan ske ved anvendelse af ZPK's artikel 19, stk. 4, har Domstolen imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, om ækvivalensprincippet er overholdt. Det tilkommer derfor den nationale ret, som alene kan have direkte kendskab til de processuelle regler om retten til tilbagebetaling i den nationale retsorden, at efterprøve, om dette princip er overholdt, under hensyntagen til formålet med, årsagen til og de væsentligste elementer i disse processuelle ordninger.
- 48 Hvad dernæst angår effektivitetsprincippet fremgår det ikke af de oplysninger, som den forelæggende ret har fremlagt, og navnlig ikke af de oplysninger, der vedrører fortolkningen af GPK's artikel 410 i retspraksis, hvorefter prøvelsen af, om der består et krav, falder uden for retsinstansernes kompetence inden for rammerne af betalingspålagsproceduren og følgelig forpligter den berørte forbruger til at iværksætte en særskilt procedure, for at denne kan udøve sin ret til fuld tilbagebetaling i henhold til artikel 6 i direktiv 93/13, at denne artikel gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve denne ret, selv når denne forpligtelse kræver en aktiv adfærd fra den pågældende skyldners side og en kontradiktorisk procedure. Det fremgår således ikke, at de nævnte processuelle regler i sig selv gør udøvelsen af retten til tilbagebetaling i henhold til EU-retten umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve. I denne henseende skal det i øvrigt bemærkes, at overholdelsen af effektivitetsprincippet ikke kan føre så vidt som til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet (jf. i denne retning dom af 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 56).
- 49 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at selv om denne bestemmelse forpligter den nationale ret, der skal behandle en anmodning om et betalingspålæg, til at drage alle konsekvenser af et vilkår, når der i henhold til national ret konstateres, at et vilkår i en forbrugerkreditaftale, der er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, er urimeligt, for at sikre, at denne forbruger ikke er bundet heraf, pålægger den i princippet ikke retten ex officio at modregne den betaling, der er foretaget på grundlag af dette vilkår, i det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til forbrugerkreditaftalen, med forbehold for iagttagelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet.

Det femte spørgsmål

- 50 Indledningsvis bemærkes, at den forelæggende ret har stillet det femte spørgsmål ud fra den forudsætning, at det fjerde spørgsmål blev besvaret bekræftende.
- 51 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret således nærmere bestemt oplyst, om i et tilfælde, hvor den nationale ret, der har fået forelagt en anmodning om udstedelse af et betalingspålæg, i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, set i lyset af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, er forpligtet til ex officio at foretage modregning mellem den betaling, der er foretaget på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale, og det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til forbrugerkreditaftalen, denne bestemmelse skal fortolkes således, at denne ret skulle undlade at tage hensyn til en retspraksis fra en højere retsinstans, der forbyder en sådan modregning ex officio.
- 52 I denne henseende skal det fastslås, at det fremgår af Domstolens praksis, at det påhviler den forelæggende ret, henset til princippet om EU-rettens forrang, at undlade at anvende en praksis fra en højere retsinstans som den i hovedsagen omhandlede, der forbyder denne ret ex officio at foretage modregning i forbindelse med et betalingspålæg mellem de beløb, som den pågældende skyldner har betalt på grundlag af vilkår, der anses for urimelige, og det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til den pågældende forbrugerkreditaftale, da denne retspraksis ikke ville være forenelig med EU-retten (jf. i denne retning dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 74).
- 53 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 fortolkes således, at i et tilfælde, hvor den nationale ret, der har fået forelagt en anmodning om udstedelse af et betalingspåbud, i medfør af denne bestemmelse, set i lyset af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, er forpligtet til ex officio at foretage en modregning mellem den betaling, der er foretaget på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale, og det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til forbrugerkreditaftalen, er denne ret forpligtet til at undlade at anvende den modsatrettede retspraksis fra en højere retsinstans.

Sagsomkostninger

- 54 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at den nationale ret, der skal tage stilling til en anmodning om udstedelse af et betalingspålæg, og hvor forbrugeren, der er skyldner, ikke deltager i sagen før udstedelsen af dette betalingspålæg, er forpligtet til ex officio at undlade at anvende et urimeligt vilkår i den forbrugerkreditaftale, der er indgået mellem forbrugeren og den pågældende erhvervsdrivende, hvorpå en del af det påberåbte krav er støttet. I dette tilfælde har denne ret mulighed for delvist at forkaste denne anmodning på betingelse af, at denne kontrakt kan opretholdes uden nogen anden ændring, revision eller tilføjelse, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.**

- 2) Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at selv om denne bestemmelse forpligter den nationale ret, der skal behandle en anmodning om et betalingspålæg, til at drage alle konsekvenser af et vilkår, når der i henhold til national ret konstateres, at et vilkår i en forbrugerkreditaftale, der er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, er urimeligt, for at sikre, at denne forbruger ikke er bundet heraf, pålægger den i princippet ikke retten ex officio at modregne den betaling, der er foretaget på grundlag af dette vilkår, i det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til forbrugerkreditaftalen, med forbehold for iagttagelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet.
- 3) Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at i et tilfælde, hvor den nationale ret, der har fået forelagt en anmodning om udstedelse af et betalingspåbud, i medfør af denne bestemmelse, set i lyset af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, er forpligtet til ex officio at foretage en modregning mellem den betaling, der er foretaget på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale, og det skyldige restbeløb, der skal betales i henhold til forbrugerkreditaftalen, er denne ret forpligtet til at undlade at anvende den modsatrettede retspraksis fra en højere retsinstans.

Underskrifter